

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1905. Andra Kammaren. N:o 4.

Måndagen den 3 juli.

Kl. $1\frac{1}{2}$ 3 e. m.

Under detta sammanträde leddes förhandlingarna af herr vice talmannen.

§ 1.

Efter föredragning af herr *P. Zimdahls m. fl.* å kammarens bord hvilande motion, n:o 6, hemställde herr vice talmannen, att motionen måtte remitteras till särskilda utskottet.

*Remiss af
en motion.*

Ordet begärdes af

Herr Hedin, som anförde: I ett par föregående motioner har berörts samma ämne som i denna motion, men icke uteslutande, utan dessa hafva äfven innehållit förslag om ändringar i den kungl. propositionen. Då är det naturligtvis egentligen riktigt, att, om en motion innehåller en grundlagsvidrighet, denna drager med sig motionen i dess helhet och förhindrar dess remiss. Emellertid har man, då detta förefaller att vara mer ett par enstaka individuella utbrott, låtit dessa motioner passera. Denna däremot innehåller icke någonting annat än en grundlagsvidrighet, som icke kan vara okänd, vill jag tro, för någon ledamot af kammaren, då här väl ingen är, som icke läst 49 § regeringsformen. Och så länge den paragrafen består, kan en sådan motion icke betecknas med något annat namn än det jag nyss gaf den, hvarför jag för min del anser riktigt, att den endast lägges till handlingarna. Därmed hindrar man ju icke, att sådana upphetsningsskrifter komma att göra sitt afsedda gagn ändå. Samma förslag kommer ju från Första Kammaren. Någonting annat än att tjäna till att väcka krigsfarhågor på ena hållet och krigsönskningar på det andra kan ju motionen icke åstadkomma. Ty något beslut på basis af denna motion kan icke ifrågakomma, så länge andra momentet af 49 § regeringsformen har den lydelse det har.

Remiss af
en motion.
(Forts.)

Det är emellertid illa allt hvad som göres, som nu väcker dessa tankar. Jag skulle då önska, att de, som tecknat under denna motion, i lördags afton hade varit vittne till huru genom Stockholms gator rasade ett skrik om mobilisering af 175,000 man, och huru folk då telefonerade till hvarandra, huru man rusade på personer på gatan och frågade om detta. Det var en villervalla, åtminstone i vissa delar af staden, som var förfärlig att skåda. Nu väcker detta uppseende på andra håll. Från en god svenskvän i en af de stora hufvudstäderna i Europa fick jag i förrgår ett bref, som erinrade om — i likhet med hvad hans bref gjort flera gånger förut — att vi i Sverige måtte anse oss vara alldeles skyddade för alla internationella faror. Är det så, frågar han, att man inbillar sig i Sverige, att dess farligaste granne har blifvit svag genom det nu pågående kriget och genom de upproriska rörelserna där, att den blifvit så svag, att den ej kan skaffa sig ersättning vid Atlanten för hvad den hoppats att vinna i l'extrême orient? Är det verkligen er mening, då känna ni icke Ryssland. Hvertill jag svarade honom i denna dag, att det tror jag för min del icke. Jag har länge hyst den tanken, att äfven revolutionen i Ryssland ej kommer att göra detta rike svagt, ty om där uppstår en dag en man, som samlar de frigjorda ryska folkkrakterna i sin hand, en rysk Napoleon, hvad betyder då hvilken som helst af Rysslands grannar, äfven de stora? Och de små? Lär om dem historien genom att läsa hvad som skedde efter 1789! Före det året var det vanligt, att de franska soldaterna i tiotusental deserterade, rymde till skogarna, stympade sig. När 1789 hade gjort sitt verk, då förekommo äfven rymningar, men de rymningarna voro af två slag: de adliga officerarne emigrerade, så att hären till stor del stod utan befäl, tills att sergeanterna trädde fram och gingo sin bana till generaler och marskalkar. Det var äfven en annan rymning, som generalerna skrefvo om: det var om 16 års gossar, som rymde från hemmen till arméerna vid gränsen, och det var på det sättet som Frankrike år 1793 hade uppställt 14 arméer. Ryssland har ännu mera tillgång på folk att bilda arméer af; och kommer där någon, som med den kraft, hvilken en revolution utvecklar hos folket, af landet gör en eröfrande stat på annat sätt än det hittills varit, då skola vi ej här trösta oss med att Ryssland är försvagadt dels genom krig och dels genom uppror. Men så börjar det se ut.

Mitt yrkande här är, herr talman, att motionen såsom grundlagsvidrig lägges till handlingarna.

Vidare yttrade

Herr Hjärne: Herr talman! Jag skall icke inlåta mig i någon diskussion med den ärade representanten på stockholmsbanken angående de förhållanden, som han till sist har berört, utan jag vill blott yttra mig om själfva grundlagsfrågan. Han har yrkat, att den nu föreliggande motionen måtte läggas till handlingarna, att vi således måtte vägra remiss å motionen, därför att den skulle stå i

*Remiss af
en motion.
(Forts.)*

strid med 49 § regeringsformen. I denna §:s mom. 2 heter det: »Hos urtima Riksdag må endast förekomma ärende, som föranlett Riksdagens sammankallande eller af Konungen eljest för densamma framläggas, så ock hvad med dylikt ärende står i oskiljaktligt sammanhang.»

Nu lyder motionen i sin korta affattning sålunda: »Med anledning af de unionella förhållandena, sådana som de utvecklats sig, och med hänsyn till de faror, som dessa synas innebära, få vi vördsamt föreslå, att Riksdagen ville anslå etthundra millioner kronor att ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för vidtagande af de åtgärder i ena eller andra afseendet, som af angifna förhållandena kunna betingas.» Såsom vi alla veta, har Kungl. Maj:t framlagt en proposition om de unionella förhållandena. Såvidt jag kan förstå, står denna motion i mycket nära samband med just Kungl. Maj:ts proposition, ty denna motion framkallas af de unionella förhållandena, och dessa unionella förhållanden äro af den art, att de kunna föranleda hvarjehanda faror. Huruvida motionen för öfrigt må föranleda till någon åtgärd, tillkommer naturligtvis först och främst utskottet och sedermera kamrarna att pröfva; men det förefaller mig alldeles orimligt, att man på grund af något grundlagshinder skulle vägra remiss till utskott på motionen.

Jag får därför, herr talman, yrka, att den i vederbörlig ordning remitteras till särskilda utskottet.

Herr Kronlund: Herr talman, mina herrar! Jag finner verkligen herr Hedins grundlagstolkning minst sagdt egendomlig. Han synes vilja framhålla, att en motion, ehuru grundlagsstridig, skulle kunna opåtaladt hänvisas till ett utskott, om den vore ett uttryck af en enda individs tankar eller dylikt, men däremot om en motion — grundlagsstridig enligt hans åsikt — vore undertecknad af flera personer, skulle den icke kunna remitteras till utskott. Innebär detta icke ytterst betänkliga konsekvenser af hans grundlagstolkning?

Beträffande själfva sakens innebörd vill jag säga herr Hedin, att jag anser det hade varit mycket lämpligare, om den norrman, som skref till herr Hedin dessa tankar och reflexioner, hade velat framföra dem till norska folket i stället för det svenska. Hur har det norska folket i denna stund gjort? Jo, det har under de senare åren med krigslån, rustningar och gränsfästningar emot unionsbrodern förberedt sig för det fredsarbete, hvartill det särskildt anser sig kalladt. Vi skulle däremot icke hafva rätt att på något sätt vidtaga åtgärder för att möta de allvarliga situationer, som vi se i det andra landet! Jag anser det vara alldeles orimligt.

Jag instämmer för min del med herr Hjärne och yrkar remiss af motionen.

Herr Zimdahl: Jag skulle ju för min del allra minst vilja inlåta mig i något slags meningsutbyte med den förste ärade talaren om sättet att tolka våra grundlagar, alldenstund han haft stort an-

Remiss af
en motion.
(Forts.)

seende i detta fall; och jag kan nu så mycket mindre behöfva det, sedan herr Hjärne yttrat sig. Då herr Hedin emellertid antydde, att denna motion skulle vara af beskaffenhet att frammana ett krig, så får jag säga, att jag icke kan begripa en sådan mening. Tvärtom får jag säga, att jag anser dylika motioner vara mera ägnade att förekomma ett krig, så att jag ber att få inlägga min protest emot en sådan mening som den jag nyss åsyftade.

Jag ber därför blott att i likhet med de två föregående ärade talarne få yrka remiss af motionen till vederbörligt utskott.

Herr Hedin: Herr talman! Jag tar alla dem, som hörde på hvad jag yttrade, till vittne, att jag icke sagt hvad herr Kronlund påstod. Jag sade icke, att om *en* person kommer fram med ett förslag, som är grundlagsvidrigt, då må det passera, men att om det är många, så är det betänkligt. Jag sade, att de två föregående motionerna hade man icke fäst sig vid, därför att de innehålla utom detta grundlagsvidriga yrkande om ett krigslån äfven yrkanden om ändring i den kungl. propositionen, hvilka icke kunde föranleda någon *formell* anmärkning. Då skulle man väl ha kunnat säga, att grundlagsvidrigheten i det fallet skulle dragit med sig motionerna i deras helhet, men jag vill icke vara så närgången.

Däremot gjorde jag mitt yrkande beträffande denna motion, därför — sade jag — att denna motion innehåller icke någonting annat än ett yrkande, som kommer i fullständig strid med andra stycket i 49 § regeringsformen, ty den kungl. propositionen ger icke anledning till något talande om ett krigslån.

För öfrigt vet jag icke hvad herr Kronlund menade med att jag skulle hafva sagt detta till den där norrmannen. — Hvem är det? Brevet, som jag citerade, är från en fransman, som ofta har skrivit till mig och hvilkens ord jag vid ett par föregående gånger haft anledning och varit i tillfälle att meddela regeringens medlemmar. Således, när herr Kronlund befattar sig någon gång med att bemöta hvad jag säger, ville jag be honom, för hans egen skull, att han hör efter hvad jag säger. Om han en annan gång refererar det lika tokigt som nyss, skall det göra mig detsamma, och jag skall icke besvära kammaren med något bemötande däraf.

Ofverläggningen var härmed slutad. Efter af herr vice talman gifna propositioner i ämnet beslöt kammaren att hänvisa ifrågavarande motion till särskilda utskottet.

§ 2.

Föredrogs och godkändes Riksdagen kanslideputerades memorial n:o 1, angående antagande af tjänstemän i Riksdagens kansli.

§ 3.

Justerades protokollsutdrag.

§ 4.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr *R. E. L. Darin* under 6 dagar från och med den 5 juli,
» *J. J. Byström* » 4 » » » » 5 » och
» *P. Zimdahl* » 5 » » » » » 4 »

Kammarens ledamöter åtskildes häruppå kl. 2,57 e. m.

In fidem
Herman Palmgren.